

Država ureja skrbništvo nad jamami

Podzemne naravne vrednote Usoda koncesije za Postojnsko jamo še ni znana – Več kot pet milijonov evrov za 12 slovenskih jam

Slovenija ima veliko naravnih lepote, ki štejejo za vrednote državnega pomena, med njimi so tudi številne podzemne jame. Njihovo upravljanje je bilo doslej večinoma prepuščeno lastnikom, društvom ali lokalnim skupnostim, zdaj pa se je država odločila, da v skladu z zakonom o varstvu podzemnih jam to uredi, prav tako bo namenila tudi denar za obnovo njihove infrastrukture. Kaj bo s koncesijo za našo turistično najbolj obiskano jamo v Postojni, še ni znano.

MAJA GRGIČ

Slovenija ima glede na svojo velikost največje število jam na svetu, navaja statistični urad. Po najnovejših javno dostopnih podatkih za leto 2025 jih je registriranih približno 15.844. Po omenjenem zakonu veljajo za naravne vrednote državnega pomena in so v lasti države; lahko so zaprte ali odprte. Za slednje zakon predvideva, da bi imele formalnega koncesionarja ali skrbnika, kar doslej ni bilo urejeno, zdaj pa se to spreminja.

Skrbniki jam ...

Ministrstvo za naravne vire in prostor je konec januarja objavilo javni natečaj za izbor skrbnika Planinske, Županove in Kostanjeviške jame ter jame Dimnice. Marca so bile izdane odločbe o izbiri skrbnika za posamezno jamo, kar so postali njihovi dosedanjí upravljavci. Ministrstvo pogodbe z njimi o tem še usklajuje. »Tako usklajene pogodbe bodo podlaga za nadaljevanje urejanja skrbništva za preostale jame, navedene v odredbi o

skrbništvu podzemnih jam,« pravi na ministrstvu. Gre za 22 jam.

Skrbništvo predvideva, da lastnik zemljišča ali katera druga fizična oziroma pravna oseba skrbi za jamo in omogoča njeno obiskovanje, pri čemer se o vstopnini in stroških usklajuje z državo kot lastnico, ki tudi skrbi za infrastrukturo v jami. Koncesijo pa država podeli za pridobitno dejavnost, koncesionar pa za to vsako leto plačuje koncesnino, ki se razdeli med lokalno skupnost, državo in druge deležnike.

Edina koncesija

Edina podzemna jamo, za katero ima država sklenjeno koncesijo, je Postojnska jamo, in sicer z družbo Postojnska jamo, ki je v večinski lasti družine Batagelj in četrtinski lasti občine Postojna. Našo največjo turistično jamo je lani obiskalo približno 940.000 gostov, večinoma tujcev, družbi pa celoten kompleks na leto prinese okoli 20 milijonov evrov prihodkov. Za to Postojnska jamo na leto plača tri milijone evrov koncesnine.

Na ministrstvu pojasnjujejo, da je bila dvajsetletna koncesijska pogodba za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem sklenjena 29. avgusta 2008, kar pomeni, da bi se iztekla 29. avgusta 2028. Vendar pa je leta 2020 vlada s spremembo uredbe o koncesiji za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem določila, da se čas trajanja višje sile ne všteva v dobo trajanja koncesije, kar po pojasnilu ministrstva pomeni, da se rok izteka koncesije zamakne za čas trajanja epidemije covida.

Za Postojnsko jamo ima država sklenjeno dvajsetletno koncesijo. FOTO LEON VIDIC

- Skrbnika naj bi dobilo 22 podzemnih jam.
- Društva opozarjajo na nejasnost dosedanjih vlaganj.
- Postojnska jamo edina s koncesijo.

In kakšne načrte ima država s Postojnsko jamo po izteku koncesije? »Republika Slovenija še ni sprejela odločitve o nadaljnji rabi Postojnskega in Predjamskega jamskega sistema po preteku trenutne kon-

cesijske pogodbe,« odgovarjajo na ministrstvu. Prvi mož Postojnske jame Marjan Batagelj glede koncesije ni želel dati izjav. Neuradno je slišati, da bi državna stran tudi tam hotela vzpostaviti skrbništvo in s tem držati roko nad upravljanjem tega kraškega bisera.

Obnova infrastrukture

V jame s skrbništvom pa bo država po novem tudi vlagala. Slovenija je s podporo ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj namreč avgusta lani pridobila dobre tri milijone evropskih sredstev za financiranje jamske infrastrukture, tako da skupna vrednost projekta z vklju-

čenim nacionalnim prispevkom znaša 5,353 milijona evrov. Del za vzhodno in za zahodno regijo. »V projektu *Za jame* bo obnovljena infrastruktura v 12 jamah v obeh regijah, prednostno z namenom izboljšanja stanja ohranjenosti vrst oziroma habitatnih tipov Nature 2000. S projektom bomo izboljšali stanje Kostanjeviške jame, Krške jame, Vilenice, Dimnice, Železne jame, Županove jame, Hude luknje pri Gornjem Doliču, Francetove jame, Jame pod Babjim zobom, Križne jame, Planinske jame in Divaške jame,« pravi na ministrstvu.

V projektu bo jamska infrastruktura najprej obnovljena v Kostanje-

viški jami, Dimnicah, Planinski jami in Županovi jami. Izvajalci gradbenih del so bili izbrani na podlagi javnega natečaja v letošnjem letu. Dela v teh štirih jamah se bodo po pojasnilu ministrstva začela letos in končala prihodnje leto.

Dobrodošla ureditev razmerij

»Pozdravljamo, da je država, kot lastnica podzemnih jam, vendarle pripravljena urediti odnose z društvi, ki že desetletja skrbimo za te jame, da jih je mogoče tudi turistično obiskovati. To kaže, da je prepoznala pozitivno vlogo društev na tem področju in da bo to odslej tudi formalno urejeno, tako

da bomo vedeli, kaj so obveznosti enih in kaj drugih,« pravi predsednik Turističnega in okoljskega društva Županova jama Damjan Viršek.

V Županovi jami, ki letos praznuje 100 let od odkritja, so zadovoljni tudi, da bo država prenovila infrastrukturo v izbranih jamah, saj doslej kot lastnica ni vlagala vanje. Denar za to so doslej pri njih zagotavljali društvo, občina ali sponzorji. »Ostaja pa vprašanje, kaj bo z obstoječo infrastrukturo v jami, ki je bila zgrajena z denarjem društev in lokalnih skupnosti,« opozarja Viršek in dodaja, da pričakujejo, da se jim bo to priznalo.

Pozdravljamo, da je država, kot lastnica podzemnih jam, vendarle pripravljena urediti odnose z društvi, ki že desetletja skrbimo za te jame, da jih je mogoče tudi turistično obiskovati.

DAMJAN VIRŠEK, predsednik Turističnega in okoljskega društva Županova jama

